

<https://globe.asahi.com/article/16182728>

Het Nederlandse onderwijsmodel wint ook in Japan aan populariteit: vanaf 5 jaar leren kinderen over 'verschillen' en beginnen ze zelfstandig te handelen

Foto: Kinderen die les krijgen in een door de gemeente erkend kindercentrum in de gemeente Yubetsu = augustus 2025, Yubetsu, Hokkaido; foto: Kuniko Akiyama

Het Nederlandse onderwijsmodel raakt ook in Japan langzaam ingeburgerd. Kinderen leren al vanaf hun vijfde jaar omgaan met 'verschillen'. Op de basisschool zijn er al veranderingen merkbaar, bijvoorbeeld doordat kinderen die deze opvoeding hebben genoten, uit eigen beweging ruzies bijleggen.

Ik bracht een bezoek aan een door de gemeente erkend kinderdagverblijf in de gemeente Yubetsu op Hokkaido, aan de kust van de Ohoetskzee.

De twaalf kinderen uit de oudste groep gingen in een kring zitten, waarna de leidster zei: „Ik denk dat jullie af en toe wel eens ruzie maken, maar vandaag gaan we leren wat je dan het beste kunt doen.” Met poppen van een aap en een tijger in haar handen liet ze zien hoe de kinderen van mening verschilden over waarmee ze zouden gaan spelen.

Leidster: „Als je een meningsverschil hebt, noemen we dat een conflict, maar dat is geen ruzie. Een conflict is wanneer je iets anders wilt doen dan je vriendje. Hebben Aapje en Tijgertje een conflict? Hebben ze ruzie?” Kinderen: „Een conflict!” Leidster: „Ze hebben geen ruzie, toch? Het is heel normaal dat je met je vriendjes soms iets anders wilt doen.”

Vervolgens kregen Aapje en Tijgertje ruzie over waarmee ze zouden spelen en begonnen ze elkaar te slaan. Leidster: „Aapje en Tijgertje...?” Kinderen: „Ruzie!” Leidster: „Als je nare dingen zegt, slaat of schopt, is dat ruzie. Mag het dan wel ruzie worden?” Kinderen: „Nee!” Leidster: „Laten we het dan aan Aapje en Tijgertje uitleggen.” Kinderen: „Ze hebben ruzie!” „Ik was ook eens zo boos dat ik iemand geslagen heb”...

Foto

De les wordt gegeven terwijl de deelnemers in een kring zitten, zodat ze elkaars gezichtsuitdrukkingen kunnen zien = augustus 2025, Yubetsu, Hokkaido, foto door Kuniko Akiyama

“Ruzie maken is niet goed. Maar je mag wel zeggen dat je het er niet mee eens bent.”

Tijdens deze les leerden de kinderen dat het normaal is om verschillende meningen te hebben, maar dat ruzie maken niet mag. Na afloop sprak ik een van de kinderen aan, Nao Kudo (5).

“Maak je wel eens ruzie?” “Ik heb altijd ruzie met Nene (mijn grote zus).” “Wat heb je vandaag geleerd?” “Dat je geen ruzie mag maken. En dat je de afstandsbediening niet mag verstoppen. Maar je mag wel zeggen dat je het er niet mee eens bent.”

Directeur Daichi Suzuki (48) zegt: „Deze reeks lessen laat kinderen de gevoelens van zichzelf en de ander naast elkaar bestaan. Kinderen van tegenwoordig kunnen hun eigen gevoelens wel uiten, maar hebben vaak moeite om de gevoelens van de ander te accepteren of zich daarin in te leven. In deze les leren ze dat concreet.”

Het project is in 2019 van start gegaan. Vanaf oktober in de middelbare kleuterklas worden de lessen één of twee keer per maand gegeven, telkens 30 minuten per keer. We vroegen de leerkrachten of er veranderingen bij de kinderen te zien zijn. Taisuke Mizutani (45) zegt: „De kinderen kunnen nu zeggen ‘Nee, stop’, en als ze dat horen, stoppen ze. Bijvoorbeeld wanneer hun speelgoed wordt afgepakt. Vroeger konden ze dat niet zeggen, en zelfs als ze het wel konden zeggen, stopten de anderen er niet mee.”

Shigen Inoue (34) vertelt: „Toen we het hadden over ‘beledigende woorden’ – woorden die je niet graag hoort – heb ik de kinderen gevraagd welke woorden ze kenden. Ze noemden woorden als ‘idiot’ en ‘ga dood’, en daar heb ik posters van gemaakt die ik heb opgehangen. Sindsdien zie ik dat de kinderen elkaar erop wijzen als iemand zo’n woord gebruikt, door te zeggen: ‘Dat is een beledigend woord.’ Daardoor worden die woorden nu veel minder vaak gebruikt.”

Foto

Om de kinderen les te geven, volgen ook de kinderverzorgers een opleiding = augustus 2025, Yubetsu, Hokkaido, foto: Kuniko Akiyama

Natuurlijk blijft het na één les nog niet hangen. Als de leidsters in het dagelijks leven iets soortgelijks tegenkomen, herinneren ze de kinderen eraan en herhalen ze het. „In het begin is het best lastig, maar er zijn daadwerkelijk minder problemen in de klas en de resultaten worden zichtbaar“, aldus Mizutani.

Op de particuliere Ritsumeikan-basisschool in Kyoto is dit vorig jaar september van start gegaan in de klassen van het eerste leerjaar (nu het tweede leerjaar), en sinds april van dit jaar ook in de klassen van het huidige eerste leerjaar. Er wordt eens in de twee weken een les van 45 minuten gegeven. Adjunct-directeur Yuka Mitsugi legt uit waarom dit is ingevoerd: "Zelfs onder volwassenen bestaan er verschillende denkwijzen, en het is ook voor ons een belangrijke leermogelijkheid om te ontdekken hoe we via dialoog tot overeenstemming kunnen komen. Samen met de kinderen hebben wij als leerkrachten ook geleerd en hebben we dit programma geïntroduceerd in ons streven naar een nieuwe manier van onderwijs."

Foto

Kinderen tijdens de les op de Ritsumeikan-basisschool = oktober 2025, Kyoto, foto: Kuniko Akiyama

Wat ze hebben geleerd, op eigen initiatief toepassen in het dagelijks leven

Bij de leerlingen van het tweede leerjaar zijn veranderingen waarneembaar, zoals het op eigen initiatief toepassen van wat ze hebben geleerd in het dagelijks leven. Mizuki Miyamoto, de klassenlerares van het tweede leerjaar, zegt: "De kinderen hebben geleerd om, wanneer ze van mening verschillen, eerst na te denken over welke kleur hoed hun huidige gevoelens vertegenwoordigt. Vervolgens proberen ze met elkaar in gesprek te gaan met als doel de 'gele hoed' te bereiken, die iedereen een glimlach op het gezicht tovert. Bij conflicten zien we nu ook dat ze de hoeden uit de klas pakken en zeggen: 'Ik voel me nu als de rode hoed' of 'Ik ben misschien de blauwe hoed', waardoor ze hun gevoelens op een zichtbare manier aan elkaar overbrengen."

Foto

Op de Ritsumeikan-basisschool staan altijd rode, gele en blauwe hoeden tentoongesteld (met dank aan de Ritsumeikan-basisschool)

Omdat de kinderen nog in de lagere klassen zitten, is er – in tegenstelling tot in Nederland – geen vaste rol als 'bemiddelaar' (iemand die ruzies bijlegt), maar ze hebben wel over bemiddelaars geleerd. "Rond juni waren drie kinderen tijdens de pauze met elkaar in gesprek. Eén droeg een rode hoed, een ander een blauwe, en het kind dat de bemiddelaar was, vroeg: 'Wat is er aan de hand?'" (Miyamoto).

We vroegen de leerlingen uit groep 2 of ze wat ze in de les hadden geleerd ook in het dagelijks leven hadden toegepast. Ryunoshin (8) zei: „Toen we tijdens de pauze van mening verschilden over of we tikkertje of verstoppertje zouden spelen, wilden we allebei niet toegeven, dus stelde ik voor om erover te praten. Uiteindelijk werd afgesproken dat we vandaag tikkertje zouden spelen en morgen verstoppertje”. Ook Satsuki (8) vertelde: „Toen een kind iets vervelends tegen een ander zei en ze bijna ruzie kregen, maakte ik me zorgen en trad ik op als bemiddelaar. Met behulp van de emotiebarometer vroeg ik aan beiden: 'Hoe voelen jullie je nu?' Zo is er geen ruzie ontstaan, en met een bemiddelaar kunnen we allemaal samen een leuke tijd hebben.”

De kinderen hebben wat ze hebben geleerd duidelijk in zich opgenomen.

Kuniko Akiyama

Redactielid bij de Asahi Shimbun

Na gewerkt te hebben bij de politieke en economische redacties van de Asahi Shimbun en bij de redactie van AERA, is zij nu redactielid bij de Asahi Shimbun. Zij richt zich in haar verslaggeving vooral op politiek, ngo's en het maatschappelijk middenveld, diversiteit en gender. Momenteel maakt zij voor de tweede keer deel uit van de redactie van GLOBE.